

Vrijheid van onderwijs

Een evenwicht in kantelmodus

Keynote: Adri De Brabandere

met Roger Standaert, Ann Stael en Yves Demaertelaere

Woensdag 22 april 2026

De grondwettelijke vrijheid van onderwijs is altijd een subtiel evenwicht geweest tussen overheid en pedagogische projecten. Vandaag staat dat evenwicht meer dan ooit onder druk.

Nieuwe maatregelen schuiven het primaat van de politiek steeds meer naar voren:

- bindende eindtermen, ook in het kleuteronderwijs en het vierde leerjaar,
- verplichte centrale toetsen in basis- en secundair onderwijs,
- uitgebreide minimumdoelen die zwaar doorwegen op leerplannen en evaluaties,
- bijkomende toetsen zoals KOALA en starttoetsen hoger onderwijs,
- nieuwe centraal aangestuurde begeleidingsinstanties naast besparingen in bestaande ondersteuning.

Deze evoluties roepen vragen op:

- Blijft er nog voldoende ruimte voor eigen pedagogische projecten?
- Hoe ver mag de overheid gaan zonder de vrijheid van onderwijs aan te tasten?

Impuls – Onderwijstijdschrift voor leidinggevend gaat hierover met u in debat tijdens dit unieke symposium.

Praktisch

Woensdag 22 april 2026, 13.30 - 17.00 uur

Auditorium Hadewych, Hendrik Consciencegebouw, Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

Deelname: 25 euro (incl. btw)

Info en inschrijving

www.gompel-svacina.eu

Schrijf rechtstreeks in via de website of stuur een e-mail met uw bestelbon, facturatie- en deelnemersgegevens naar info@gompel-svacina.eu

Vrijheid van onderwijs

Een evenwicht in kantelmodus

Woensdag 22 april 2026, 13.30 uur

Auditorium Hadewych, Brussel

info@gompel-svacina.eu

PROGRAMMA

13.30 uur **Ontvangst**

13.45 uur **Verwelkoming**

Willy Brion, hoofdredacteur Impuls en Stephan Svacina, uitgever

14.00 uur

KEYNOTE Vrijheid van onderwijs: een evenwicht in kantelmodus (40 min.)

Adri De Brabandere, gewezen eerste-auditeur-directeur Rekenhof

De keynotespreker onderzoekt hoe het delicate evenwicht tussen overheidssturing en pedagogische vrijheid vandaag onder druk komt te staan.

14.40 uur

De overheid als loods of als stuurman? Een comparatieve kijk (15 min.)

Roger Standaert, professor emeritus comparatieve pedagogiek UGent en gewezen directeur van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling

Onderwijssystemen worden grosso modo aangestuurd door twee uitersten: de op economisch rendement georiënteerde sturing enerzijds en de pedagogische anderzijds. De economische visie vraagt aanwijsbaar rendement, vergelijken van scholen, strikt georganiseerde centrale interventies en keuze van ouders op basis van aantoonbare cijfers. De andere optie is de pedagogische, waarbij onderwijs ook dient voor een brede vorming als burger en ook als inbreng van diverse levensbeschouwelijke waarden.

Het Vlaamse onderwijs is al sinds zijn ontstaan meer gericht op de tweede visie. Daarin treedt de overheid veeleer op als een loods, maar laat ze de leraren, de directies en de schoolbesturen aan het stuur. Sinds twee legislaturen lijken belangrijke stappen te zijn gezet in de richting van het economische model en dit in het nadeel van het pedagogische.

Onderwijsvrijheid anno 2025 - vrijheden en onvrijheden in de praktijk (15 min.)

Ann Stael, algemeen directeur scholengroep Sint Rembert

De onderwijsvrijheid staat door haar grondwettelijke basis hoog aangeschreven. Nochtans merken we in de praktijk dat scholen in hun (onderwijs)beleid steeds meer door regels zijn gebonden. Die regels gelden zowel voor de primaire onderwijsprocessen als voor de secundaire processen. Het vertrouwen binnen terecht afgelijnde contouren dat scholen krijgen, maakt plaats voor een cultuur van wantrouwen en dat beperkt de onderwijsvrijheid.

Vanuit de praktijk zien we dat de greep van de overheid op het onderwijs sterk toeneemt. Het aantal verplichtingen stijgt, terwijl de mogelijkheden voor scholen steeds beperkter worden. Dit leidt tot een spanningsveld dat niet langer houdbaar is.

Pleidooi voor visiegedreven organiseren van scholen (15 min.)

Yves Demaertelaere, bestuurder-sectorverantwoordelijke onderwijs Broeders van Liefde

Onderwijsvrijheid is een instrument dat, mits actief en bewust ingezet vanuit een sterke missie (en opvoedingsproject), kan bijdragen aan zowel pedagogische excellentie als maatschappelijke rechtvaardigheid binnen het Vlaamse onderwijslandschap. Tegelijkertijd worden de uitdagingen van segregatie en ongelijkheid erkend en aangepakt. Een transparante en gelijke financiering houdt de beste garantie in voor een kwaliteitsvol onderwijsaanbod in Vlaanderen, waarbij een toelaatbare vorm van concurrentie en co-existentie noodzakelijk is voor onderwijskwaliteit en innovatie in het onderwijssysteem. Binnen beperkte wettelijke kaders pleit Demaertelaere voor meer autonomie en vertrouwen om het onderwijs vorm te geven dat het best is afgestemd op de noden van de leerlingen.

15.30 uur **Pauze** + verzamelen van vragen uit publiek voor panelleden

15.45 uur **Panelgesprek met inbreng van het publiek**

Moderator: Jan Bonne, redactiesecretaris tijdschrift Impuls

16.45 uur **Einde** met aansluitend gelegenheid om na te praten met een drankje

Info en inschrijving

